

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИБОРУ СТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Ілляшенко С.М., д.е.н., професор,
 зав. каф. маркетингу та управління інноваційною діяльністю
 Сумський державний університет, Україна;
 доктор хабілітований, професор,
 Вища школа економіко-гуманітарна, м. Бельсько-Бяла, Польща

Забезпечення узгодженої взаємодії НДДКР і маркетингу інновацій є однією з головних передумов цілеспрямованого управління інноваційним розвитком організацій. Проте різноманітність видів інноваційного бізнесу, а разом з тим і варіантів інноваційного процесу, ускладнюють формування ефективних стратегій інноваційного розвитку.

Наявні публікації не розкривають особливостей взаємодії НДДКР і маркетингу інновацій для різних видів інноваційного бізнесу, що охоплюють певні етапи інноваційного процесу, який є багатоваріантним. А це, в свою чергу, не дозволяє ефективно управляти інноваційним процесом, приводити у відповідність роботи з продукування інноваційних ідей (визначення і обґрунтування перспективних напрямів інноваційного розвитку), створення (розроблення та виготовлення) і комерціалізації інновацій.

З урахуванням викладеного метою дослідження є розроблення і наукове обґрунтування рекомендацій щодо вибору раціональної структури і змісту інноваційного процесу, залежно від наявного потенціалу інноваційного розвитку організації і ступеня радикалізації інновації, який забезпечує узгоджену взаємодію НДДКР і маркетингу інновацій на його етапах для різних типів інноваційного бізнесу.

Результати аналізу сутності і змісту різних типів інноваційних стратегій, особливостей основних типів інноваційного бізнесу, а також ролі і завдань маркетингу інновацій для можливих варіантів інноваційного процесу дали підстави розробити узагальнену схему інноваційної діяльності організації. Вона включає (табл. 1):

- варіанти структури інноваційного процесу;
- етапи інноваційного і життєвого циклу (ЖЦ) товарної інновації;
- типи інноваційного бізнесу;
- типи інноваційних стратегій.

Для її конкретизації для умов конкретного підприємства чи установи слід урахувувати мету їх інноваційної діяльності, наявний потенціал їх інноваційного розвитку, ступінь радикалізації інновації, що створюється.

Таблиця 1 - Узагальнена схема варіантів інноваційної діяльності організації

Інноваційна стратегія	Інноваційний бізнес	Етапи інноваційного і життєвого циклу товару							
		Генерування ідей і розроблення концепції товару	Бізнес-аналіз	Розроблення і виготовлення товару	Ринкові випробування	Вихід на ринок	Зростання збуту	Зрілість	Вихід з ринку
Ліцензування	Венчурний	1							
Імітаційна			2						
Ліцензування			3						
Імітаційна	Експлерент					4			
Нішера	Патієнт						5		
Традиційна, Захисна	Віолент							6	
Нішера	Комутант								7
Імітаційна	Комбінований		8						
Наступальна			9						
Захисна							10		
Наступальна, захисна			11						
Варіанти структури інноваційного процесу									

Спираючись на результати аналізу виділених варіантів інноваційного процесу, автором уточнена сутність і зміст НДДКР і маркетингу інновацій на етапах інноваційного і життєвого циклу інноваційного продукту.

Організація-інноватор може провадити інноваційну діяльність яка охоплює усі (варіант 11) або кілька виділених у табл. 1 варіантів інноваційного процесу. Причому, як послідовно (для одного чи різних інноваційних продуктів), так і одночасно для різних продуктів.

Розроблена таблиця рішень для обґрунтування вибору послідовності процедур інноваційної діяльності (варіанту інноваційного процесу) конкретної організації, залежно від стану її потенціалу інноваційного розвитку, а також ступеня новизни інновації (табл. 2). Оцінки стану потенціалу інноваційного розвитку ($O_{ПР}$), що зазначені у табл. 2, розраховуються за формулою [1]

$$O_{ПР} = (O_P, O_I, O_{B.3}), \quad (1)$$

де: O_P – показник рівня ринкового потенціалу; O_I – показник рівня інноваційного потенціалу; $O_{B.3}$ – показник рівня виробничо-збутового потенціалу.

При цьому: $O_i = 1$, якщо рівень i -го потенціалу достатній (високий); $O_i = 0$, якщо рівень i -го потенціалу недостатній (низький). O_i розраховується за методикою [2].

Якщо організація планує послідовно реалізувати кілька варіантів інноваційного процесу (кожному з яких відповідає окремий інноваційний проект), наприклад, 9 і 10, то для кожного з них за табл. 2 виконується окрема оцінка доцільності їх виконання.

Таблиця 2 – Таблиця рішень щодо вибору варіантів структури інноваційного процесу (рекомендовані варіанти виділено затіненням і жирним шрифтом)

Ступінь новизни інновації	Оцінка рівня потенціалу інноваційного розвитку $O_{ПР} = (O_P, O_I, O_{B.3})$							
	1, 1, 1	1, 1, 0	1, 0, 1	0, 1, 1	1, 0, 0	0, 1, 0	0, 0, 1	0, 0, 0
Радикальні	9, 11	2, 3	8		4	1		
Поліпшуючі, модифікуючі	5		6	7, 10				

Якщо ж підприємство паралельно (паралельно-послідовно) планує реалізувати кілька різних інноваційних процесів (для різних продуктів), то оцінка доцільності виконання кожного з них виконується аналогічним чином. Проте на кожному етапі інноваційного чи ЖЦ (див. рис. 1 і табл. 2) слід оцінювати достатність потенціалу інноваційного розвитку організації для всіх інноваційних процесів (інноваційних проектів) які одночасно виконуються на ньому.

Розроблена укрупнена блок-схема алгоритму вибору раціональної структури інноваційного процесу.

Узагальнюючи отримані результати слід зробити такі висновки:

1. Розроблена узагальнена схема інноваційної діяльності організації, яка характеризує взаємозв'язки видів інноваційного процесу, інноваційного бізнесу та інноваційних стратегій. Уточнено особливості виконання робіт виділених видів інноваційного процесу.

2. Запропоновано рекомендації щодо визначення доцільності виконання робіт окремих етапів інноваційного процесу для організацій, які мають комбінований тип інноваційного бізнесу.

3. Уточнено сутність і зміст видів НДДКР і робіт маркетингу інновацій на етапах інноваційного і життєвого циклу нового продукту.

4. Розроблено таблицю рішень для вибору варіантів інноваційного процесу, які доцільно реалізувати конкретній організації, залежно від стану складових підсистем її потенціалу інноваційного розвитку та ступеня радикалізації інноваційного продукту.

5. Розроблено укрупнену блок-схему алгоритму вибору раціональної структури інноваційного процесу в межах одного чи кожного з кількох інноваційних проектів, які реалізує організація.

Авторські розробки у комплексі дозволяють істотно підвищити обґрунтованість і знизити ризик вибору раціонального варіанту інноваційного процесу конкретної організації у конкретних ринкових умовах, а також виду її інноваційної стратегії, забезпечити взаємно узгоджену взаємодію НДДКР і маркетингу інновацій на етапах інноваційного процесу.

Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розроблення засад механізму управління інноваційним процесом на етапах інноваційного і життєвого циклу нового продукту.

Література

1. Ілляшенко С.М. Аналіз ринкових можливостей і потенціалу інноваційного розвитку організації на базі екологічних інновацій / С.М. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. - № 3. – С. 229-241.

2. Шипуліна Ю.С. Управління потенціалом інноваційного розвитку підприємства на основі його діагностики / Ю.С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: Монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. СМ. Ілляшенка. - Суми: ВТД "Університетська книга", 2006. – С. 304-383.